

Flere kristne syn på abort

Michael 2024; 21: 117–121

doi:10.5617/michael.10957

Morten Magelssen presenterer et syn på abort som hovedsakelig er basert på hans egen tolkning av kristen etikk. Det er viktig å være klar over at det ikke finnes bare ett kristent perspektiv på abort.

I kronikken i *Michael* nr. 4–2023 viser Magelssen til ulike kristne perspektiver på abort (1, 2). Innen kristenheten finnes det mange tolkninger av kristen etikk, også spørsmålet om når livet begynner. Jeg vil omtale tre teologiske hovedretninger som gir ulike nyanser i abortspørsmål: pre-eksistensialisme, tradusianisme og kreasjonisme (3).

Et *pre-eksistensialistisk* perspektiv vil hevde at sjeler pre-eksisterer før de forenes med kroppen. I *tradusianismen* er sjelen til stede både i sæd og egg, og det blir en ny sjel ved unnfangelse. I *kreasjonisme* vektlegges skaperen og viser her til at sjelen skapes og introduseres i fosteret på et tidspunkt Gud bestemmer, som ved første åndedrag. Termen kreasjonisme har her ikke noen forbindelse med en bokstavelig tolkning av Bibelens skapelsesberetning.

En pre-eksistensialist vil kunne være motstander av prevensjon fordi mennesket anses skapt av Gud før unnfangelse. Prevensjon vil da abortere (avbryte) sjelen som allerede er skapt. Magelssens standpunkt er nok forenlig med klassisk tradusianisme fordi han anser sjelen som skapt ved unnfangelsen. Et kreasjonistisk abortsyn vil kunne akseptere abort i tråd med flertallet i den nye offentlige utredningen om abort (3). Alle disse retningene har støtte for sine standpunkt i Bibelen, men tolker og vektlegger ulike tekster ulikt. Jeg antar også at de har støtte i tradisjon, fornuft, vitenskap og erfaring.

Mangfoldigheten i synspunkter illustrerer at det ikke er noe entydig «kristent syn» på abort, og understreker viktigheten av en nyansert tilnær-

ming i debatten. På samme måte finnes det heller ikke noe entydig kristent syn på verken samlivsformer, reproduksjon eller dødshjelp. Dersom ulike perspektiver ikke anerkjennes og utforskes, forenkles komplekse temaer.

Abortsynet i Den norske kirke

Magelssen mener at bispemøtets uttalelser er støttende til selvbestemt abort, og han antyder at uttalelsene ikke bør tillegges særlig vekt.

Hans kritikk og personlige synspunkter kan oppfattes som at de representerer Den norske kirkes offisielle standpunkt. Men fordi bispemøtet er autoritativt for Den norske kirkes teologi, og Magelssen ikke representerer kirkens offisielle syn, er dette problematisk. Skillet er sikkert klart for Magelssen, men leserne kan ikke forventes å være kjent med kirkestrukturer og teologi. De vil naturlig anta at forfatterens synspunkter er identiske med kirkens standpunkter.

Premissene for abortsamtalen

Magelssen redegjør normativt for spørsmålene i abortdebatten. Spørsmålene og oppdelingen kan fremstå nøytralt, men det legger likevel premisser for den videre diskursen. Det første spørsmålet er «når begynner livet», og det besvares kort og strengt biologisk ved å peke på befruktningen. Når dette spørsmålet og premisset er satt, er resten av Magelssens fremstilling relativt logisk.

Generelt er jeg varsom med å etablere samfunnsnormer fra naturvitenskaper. Der naturvitenskaper framstår som premissleverandør for et «kristent perspektiv på abort», blir jeg enda mer varsom.

For det første defineres ikke «livet». Det knyttes til biologi, men konotasjonene til «livet» strekker seg for leserne langt utenfor biologien. Følgen av Magelssens taksonomi er at forbudet mot «å ta liv» vil gjelde fra befruktningen, og dermed er premissene lagt for den videre debatten.

Taksonomien henter autoritet fra biologi, som er en hard vitenskap. Denne autoriteten skaper normativitet for abortspørsmålet. Uten å være biolog antar jeg at Magelssens taksonomi om livets start er i tråd med biologiske lærebøker. Likevel antar jeg at sæd- og eggceller *kunne* blitt definert som «liv», fordi de utfører livsnødvendige prosesser som metabolisme og har potensial for reproduksjon. Jeg antar også at *zygoten* kunne blitt definert som pre-liv, fordi den ikke er uavhengig. Poenget er at jeg antar at biologiens klassifikasjon er bygget på valg. Dermed er dette mer nyansert enn Magelssens ene premissgivende setning.

Sirkelargumentasjon

En del av Magelssens argumentasjon for fosterets moralske status er Jesu ord om «minste søsken» i Matteus 25,40. I teksten er «de minste» den fremmede som tas imot, den syke eller fengslede som besøkes, og den som er sulten og tørst. Teksten er en av Jesu lignelser og må derfor tolkes.

Magelssen forutsetter at fosteret er et av de «minste søsken». Så peker han på at de minste søsken skal ha beskyttelse, fordi de har moralsk status. Så fordi de minste søsken har moralsk status, må teksten også omfatte fosteret. Magelssen tar altså utgangspunkt i en antagelse som han deretter bruker for å begrunne selve antagelsen. Dette er en sirkelargumentasjon.

Argumentene fra minoriteter

Den primære begrunnelsen for den konservativt troendes etiske standpunkt er normalt fundert i hellige skrifter. Argumenter som utledes fra disse skrifterne, har liten legitimitet i en offentlig diskurs og avvises. Dermed blir standpunktene til konservativt troende marginalisert, og den offentlige debatten blir ikke representativ for de underliggende standpunktene.

Morten Magelssen framstår som en dyktig fagmann, en reflektert etiker og en som våger å ta upopulære standpunkter. Etter hva jeg forstår deles Magelssens perspektiver med offisielle standpunkter fra konservative religiøse miljøer. I motsetning til disse miljøene bygger ikke Magelssen sine argumenter direkte på hellige skrifter.

Magelssens dissens i abortutvalget synliggjør stemmen til en konservativ religiøs minoritet i samfunnet. Derfor mener jeg dissensen er viktig, og jeg har stor respekt for hvordan Magelssen argumenterer etisk uten å bygge på hellige skrifter. Vanligvis deltar Magelssen i den offentlige debatten på premisene til allmennheten og får ivaretatt minoritetsperspektivet på en god måte.

Mangfoldet mangler

Magelssen fremlegger ett av flere mulige kristne syn på abort. Jeg er kristen og anser ikke hans etiske argumentasjon som representativ for meg. Det kristne mangfoldet synliggjøres ikke i teksten, noe som kan skape et inntrykk av at for eksempel medlemsmassen til Den norske kirke deler Magelssens perspektiv.

Som utvalgsmedlem i den offentlige utredningen om abort (4) og som varamedlem i Bioteknologirådet er Magelssen en premissleverandør i den offentlige debatten. Selv om en stor majoritet i Norge er medlem i kristne trossamfunn, har nok de færreste god kunnskap om kristen tro og lære. Magelssen hevder ikke at hans syn er det eneste kristne synet, men kronikken kan etterlate en slik oppfatning.

Magelssens argumentasjonsform

I Magelssens bok fra 2023 anerkjenner han et mangfold standpunkter innen kristen etikk, og han peker på at ikke alt som utgir seg for å være kristen etikk er like godt begrunnet, og at hans kristne perspektiv er ett av flere (2).

I boka fra 2013 viser Magelssen hvordan filosofen John Rawls (1921–2002) krever at religiøse argumenter må omgjøres til allmenne argumenter for å ha plass i politiske diskusjoner (5). Deretter viser Magelssen at kristen bioetikk får økt innflytelse ved å (a) appellere til felles grunnholdninger, (b) kritisere premissene i sekulær argumentasjon, (c) avdekke alle selvmotsigelser i «liberal bioetikk» og (d) være kritisk til argumentasjonen i den kristne tradisjonen.

Magelssens kronikk gir argumentene hans (a) økt innflytelse ved å gi inntrykk av at dette er felleskristne holdninger, ved å forsøke å (b) legge premissene i abortdebatten og ved å vise til (c) selvmotsigelser som følger av hans premisser. Dermed følger Magelssens kronikk den oppskriften han selv gav for slik argumentasjon for ti år siden.

Leserne vil se at min tekst er (d) kritisk til argumentasjonen i den kristne tradisjonen, at jeg systematisk svekker Magelssens argumenter ved å (a) vise at dette ikke er felleskristne holdninger, ved å (b) kritisere måten premissene legges på og ved (c) å vise til selvmotsigelser som følger av premissene. Dermed antar jeg at Magelssen er enig i deler av denne teksten.

Marius Storvik

marius.storvik@uit.no

Marius Storvik er jurist og førsteamanuensis i rettsvitenskap ved UiT Norges arktiske universitet. Han er juridisk kyndig varamedlem i regional komité for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK Nord) og REK klinisk utprøving av legemidler og medisinsk utstyr (REK KULMU). Storvik har og har hatt en rekke verv i Den norske kirke og har tidligere arbeidserfaring fra andre trossamfunn.

Litteratur

1. Magelssen M. Et kristent perspektiv på abort. *Michael* 2023; 20: 490–498. [Et kristent perspektiv på abort | Tidsskriftet Michael \(michaeljournal.no\)](https://www.michaeljournal.no/et-kristent-perspektiv-pa-abort/)
2. Magelssen M. *Livet og døden: kristne perspektiver på bioetikk*. Oslo: Verbum akademisk, 2023. <https://www.nb.no/items/323b7be911c8e802ae5cfd33666ad90?page=0> (3.1.2024).

3. Poston L, Disney L. When does human life begin? Conception and ensoulment. *Bible & Religion Educator Scholarship* 2010; 7: 271–295. https://mosaic.messiah.edu/brs_ed (3.1.2023).
4. *Abort i Norge – ny lov og bedre tjenester*. Norges offentlige utredninger NOU 2023: 29. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet, 2023. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2023-29/id3018279/> (3.1.2023).
5. Magelssen M. *Menneskeverd i klinikk og politikk: bioetikk i lys av kristen tro*. Oslo: Lunde forlag, 2013. <https://www.nb.no/items/ece8d6c0eaa3714e8bc2a9e6081e13e?page=0> (3.1.2023).

Morten Magelssen svarer

Michael 2024; 21: 121–122
doi:10.5617/michael.10958

Jeg takker Marius Storvik for kommentarene til min kronikk om abort i et kristent perspektiv (1). Storvik har helt rett i at det synet jeg argumenterer for, der abort er et etisk dilemma hvor hensynet til kvinnen må balanseres mot respekten for fosterets egenverdi fra unnfangelsen, ikke er det eneste mulige kristne synet på abort. Men kristen argumentasjon for en rett til selvbestemt abort er historisk sett i hovedsak et nytt fenomen: Konklusjonen i Steven Wedgeworths historiske gjennomgang er at «Protestant Christianity denounced abortion on moral grounds until the latter half of the twentieth century» (2, s. 141). Med påstanden om at mitt syn bare er «basert på [min] egen tolkning av kristen etikk», underslår Storvik at mitt syn følger en hovedtradisjon i en historisk og også i en internasjonal sammenheng.

Storvik viser til tre ulike syn på når fosteret får sjel. Men merk at selv om flere syn på dette har versert i kirkehistorien, har det likevel vært konsensus om at abort er moralsk problematisk (2, 3).

Viktigere er det at fortidens spekulasjoner om hvordan livet blir til og utvikler seg, ikke er like plausible i vår tid. Gitt vår naturvitenskapelige kunnskap om unnfangelse og fosterutvikling har vi i dag et mye bedre grunnlag for å vurdere hva slags vesen fosteret er og hvilken status det skal ha, også i et kristen-etisk perspektiv.

Til den som vil gå dypere inn i disse temaene, anbefaler jeg foruten min egen bok (4) også teolog og etiker David Albert Jones' gjennomgang av den kristne tradisjonen om fosteret og om abort (3).